

HURŪF MUQATTA‘AH DI AWAL SURAH AL- QUR‘AN: KRITIKAN TERHADAP NÖLDEKE

(MUQATTA‘AH LETTERS IN THE BEGINNING OF SURAHS IN THE
QURAN: CRITICISM TOWARDS NOLDEKE)[○]

Wan Mohammad Ubaidillah bin Wan Abass¹

Mohd. Yakub @ Zulkifli bin Mohd Yusoff²

ABSTRACT

Nöldeke is a big name in the world of the orientalist. He has a high position and great influence among them not only so called Sheikh al-Mustasyriqin of Germany, but all over the world. His views, especially in the area of the Quranic studies has guide and being a holding part of the orientalist even by some Muslim scholars. This study aims to find out about the Nöldeke's view of the letter of muqatta'ah in fawatih suwar particularly through it's work *Geschichte des Qorans*. It also aims to find out the source or the basis of his views. It will be evaluated and compared with the views of Muslim scholars and clerics to learn the accuracy. The methodology of the study is a literature review using primary and secondary documents. Data were analyzed through inductive and deductive method. Initial findings showed that Nöldeke even considered a pioneer and master of the study of the al-Quran and be followed by orientalists, but he failed to understand exactly about the letters of muqatta'ah even rejected by some friends and his own students.

Keywords: *Orientalis, Noldeke, fawatih suwar, huruf muqatta‘ah, Geschichte des Qurans.*

[○] This article was submitted on: 23/10/2013 and accepted for publication on: 11/06/2014.

¹ Calon Pasca Ijazah, Jabatan al-Qur'an & Al-Hadith, Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya. Penulis boleh dihubungi melalui wmubai@yahoo.com

² Professor Dato' Dr., Pemangku Pengarah, Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya dan Pengarah Center of Quranic Research Universiti Malaya.

ABSTRAK

Nöldeke adalah satu nama besar dalam dunia orientalis. Beliau mempunyai kedudukan yang tinggi dan pengaruh yang besar di kalangan mereka sehingga digelar syeikh al-mustasyriqin Jerman, malah seluruh alam. Pandangan dan pendapat beliau terutama dalam bidang kajian al-Qur'an menjadi ikutan dan pegangan sebahagian orientalis malah oleh segelintir sarjana muslim. Kajian ini bertujuan untuk mengetahui pandangan Nöldeke tentang huruf muqatta'ah dalam fawatih suwar khususnya melalui karya utamanya *Geschichte des Qorans*. Ia juga bertujuan untuk mengetahui sumber atau asas kepada pandangan beliau. Ia akan dinilai dan dibandingkan dengan pandangan para sarjana dan ulama Islam bagi mengetahui ketepatannya. Metodologi kajian adalah berbentuk kajian kepustakaan dengan menggunakan dokumen primer dan sekunder. Data dianalisis melalui metod induktif dan deduktif. Dapatan awal kajian menunjukkan bahawa Nöldeke walaupun dianggap pelopor dan mahaguru utama dalam kajian al-Qur'an serta menjadi ikutan para orientalis lain namun beliau gagal memahami dengan tepat tentang huruf muqatta'ah malah ditolak oleh sebahagian rakan dan muridnya sendiri.

Keywords: *Orientalis, Noldeke, fawatih suwar, huruf muqatta'ah, Geschichte des Qorans.*

1.0 PENDAHULUAN

Al-Qur'an memiliki keistimewaan dan keajaiban dalam pelbagai bentuk. Mereka yang meneliti dan mentadabburkannya akan dapat merasai dan menghayatinya. Bak kata Abdullah Darraz "Al-Qur'an itu bagaikan intan yang setiap sudutnya memancarkan cahaya yang berbeda dengan apa yang terpancar dari sudut-sudut yang lain. Dan tidak mustahil jika anda mempersilakan orang lain memandangnya, maka ia akan melihat lebih banyak dari apa yang anda lihat."¹ Penelitian yang betul disertai dengan niat yang ikhlas akan menatijahkan dapatan yang menakjubkan. Salah satu keistimewaan tersebut ialah berkaitan fawatih suwar yang termasuk di dalamnya huruf muqatta'ah.

¹ Abdullah Darraz (1985), *al-Naba' al-'Azim*, Doha: Dar al-Thaqafah, h.117-118.

Daripada 114 surah dalam al-Qur'an, 29 dimulakan dengan huruf muqatta'ah. Ia membawa kepada pelbagai pantafsiran oleh para ulama dan sarjana. Tidak terkecuali untuk memberikan pandangan ialah para pengkaji Barat atau orientalis. Salah seorang dari mereka, Noldeke mempunyai pandangan yang agak 'unik'. Sebagai mahaguru utama dalam bidang kajian al-Qur'an di Barat, Noldeke sentiasa menjadi rujukan teman-teman dan pengikut-pengikutnya.

2.0 BIOGRAFI RINGKAS NOLDEKE

Noldeke atau nama penuhnya Theodor Nöldeke dilahirkan pada 2 Mac 1836 di Harburg, Hanover, Jerman.¹ Beliau mendapat pendidikan di Göttingen, Vienna, Leiden and Berlin. Melalui gurunya, H. Ewald (1803-1875), Noldeke mempelajari bahasa-bahasa semitik, Parsi, Turki dan Sanskrit di Universiti Göttingen. Selanjutnya, beliau menuntut di Universiti Libzeg, Universiti Fiina, Universiti Leiden dan Universiti Berlin.²

Setelah hampir setahun di Vienna, beliau berpindah ke Leiden. Di sini, beliau menemui banyak manuskrip Arab. Beliau juga sempat bertemu orientalis lain seperti Dozy, Juynboll, Mattys de Vries dan Kuenen. Beliau mengambil peluang belajar dan membaca manuskrip-manuskrip tadi daripada mereka. Beliau juga berkenalan dengan tokoh-tokoh muda orientalis seperti de Goejo, de Jong dan Engelmann. Antara muridnya ialah Christian Snouck Hurgronje, Charles Cutler Torrey³ dan Friedrich Zacharias Schwally.⁴

Pada tahun 1861, beliau mula menyampaikan kuliah di universiti di Göttingen. Tiga tahun kemudian, beliau dilantik menjadi *extraordinary professor*. Pada tahun 1868 beliau menjadi profesor di Kiel dan pada tahun 1872 dipilih sebagai penyandang kursi bahasa-bahasa timur atau Semitik di Universiti of Strassburg. Beliau menjadi profesor Jerman pertama yang menyandang jawatan

¹ Badawi, Abd al-Rahman (1993), *Mausu'at Mustashriqin*. Beirut: Dar al 'Ilm lil al Malayin, h.595.

² Muhammad Khalifah Hassan (2006), "Dirasah al-Qur'an al-Karim inda al-Mustashriqin fi Dawi Ilmi Naqd al-Kitab al-Muqaddas" (Kertas Seminar al-Qur'an al-Karim fi al-Dirasat al-Istishraqiyah di Arab Saudi, 7-9 November 2006), h.11.

³ http://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Cutler_Torrey, akses pada 8 September 2012.

⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Friedrich_Zacharias_Schwally, akses pada 8 September 2012.

tersebut setelah Alsace-Lorraine berjaya diambil semula dari Perancis.¹ Beliau bersara pada tahun 1906 setelah berkhidmat lebih daripada 30 tahun.²

Buku yang dianggap *magnus opus*nya, *Geschichte des Qurans* atau Sejarah al-Qur'an diterbitkan pada tahun 1860. Antara karyanya yang lain ialah *Über d Mundart Mandaer*, *Die Gedichte des Urwa bin Alward*, *Des Leben Mohammads Beitrage zur Kentmiss der Poesie der Alten Araber*, *Geschichte der Pesser und Araber zur Zeit der Sasaniden*, *Die Semitische Sprachthen Das iranische Nationalepos*, *Funt Mo'allakat*, *Beitrage zur Semit Sprachwissenschaft*, *Neuc Beitrage zur Semit*, *Orientalische Skizzen*, *Semitic languages, and the history and civilization of Islam*, *Grammatik der neusyrischen Sprache dan Mandäische Grammatik*. Di samping itu, beliau banyak menulis artikel yang dimuatkan di dalam majalah *Zeitschrift der Deutschen Morgenlandischen Gessellschaft* dan majalah-majalah yang lain.³

Beliau digelar dan diiktiraf oleh para penyelidik Barat sebagai *Father of Qur'anic Criticism*. Dianggap juga sebagai syeikh orientalis di Jerman malah di seluruh alam.⁴

Pada 25 Disember 1930, Noldeke menghembuskan nafasnya yang terakhir di Karlsruhe, Jerman ketika berusia 94 tahun.

3.0 FAWATIḤ AL-SUWAR

Daripada 114 surah, para ulama termasuk al-Zarkashi⁵ menyimpulkan kepada 10 bentuk pembukaan iaitu:

¹http://goliath.ecnext.com/coms2/gi_0199-1544012/Theodor-Noldeke-Father-of-Qur.html, akses pada 15 September 2012.

² http://en.wikipedia.org/wiki/Theodor_N%C3%B6ldeke, akses pada 15 September 2012.

³ A. Muin Umar (1978), *Orientalisme dan Studi Tentang Islam*, Jakarta: Penerbit Bulan Bintang, h. 34-35.

⁴ Badawi, *op.cit.*, h. 595.

⁵ Lihat al-Zarkasyi, Badruddin Muhammad bin 'Abdullah (1957), *al-Burhān Fi 'Ulūm Al-Qur'ān*, Beirut: Dār al-Ma'rifah, j.1, h. 164; al-Suyūti, Jalāluddin 'Abd Rahmān bin Abū Bakr (1974), *al-Itqān Fi 'Ulūm Al-Qur'ān*, Kaherah: al-Haiāh al-Misriyyah al-Aamah Li al-Kitāb, j.3, h. 361-363; Ibn Abi al-Asba', al-Khawātir al-Sawānih fi Asrar al-Fawātiḥ dlm al-Ibrahīm, Musa Ibrahīm (1996), *Buḥuth Manhajīyyah Fi 'Ulum al-Quran*, Amman: Dar Ammar, h.225-228.

1. Pembukaan dengan pujian kepada Allah (الاستفتاح بالثناء) sama ada dengan menetapkan sifat-sifat terpuji kepada Allah iaitu dengan menggunakan lafaz alhamdulillah (al-Fatihah, al-An'am, al-Kahfi, Saba' dan Faṭir) atau lafaz tabaraka (al-Furqan dan al-Mulk), atau mensucikan Allah dari sifat-sifat negatif (al-Isra', al-A'la, al-Hadid, al-Hasyr, al-Saf, al-Jum'ah dan al-Taghabun).
2. Pembukaan dengan seruan (الاستفتاح بالنداء). Ia terdapat dalam dalam 10 surah, 5 untuk Nabi SAW (al-Ahzab, al-Ṭalaq, al-Tahrim, al-Muzammil, al-Muddatthir) dan 5 untuk umat (al-Nisa', al-Maidah, al-Hajj, al-Hujurat, al-Mumtahanah).
3. Pembukaan dengan jumlah khabariyah (الاستفتاح بالجملة الخبرية). Ia terdapat dalam 23 surah dan dalam bentuk jumlah ismiyyah (al-Taubah, al-Nur, al-Zumar, Muhammad, al-Fath, al-Rahman, al-Haaqqah, Nuh, al-Qadr, al-Qari'ah dan al-Kauthar) serta jumlah fi'liyyah (al-Anfal, al-Nahl, al-Qamar, al-Mu'minin, al-Anbiya', al-Mujadalah, al-Ma'arij, al-Qiyamah, al-Balad, Abasa, al-Bayyinah dan al-Takathur).
4. Pembukaan dengan sumpah (الاستفتاح بالقسم). Ia terdapat dalam 15 surah iaitu Al-Saafat, al-Zariyat, al-Ṭur, al-Najm, al-Mursalat, al-Nazi'at, al-Buruj, al-Tariq, al-Fajr, al-Shams, al-Layl, al-Duha, al-Tin, al-Adiyat dan al-'Asr.
5. Pembukaan dengan syarat (الاستفتاح بالشرط). Ia melibatkan 7 surah iaitu al-Takwir, al-Infitar, al-Inshiqaq, al-Waqi'ah, al-Munafiqun, al-Zalzalah dan al-Nasr.
6. Pembukaan dengan kata kerja perintah (الاستفتاح بالأمر). Ia terdapat dalam 6 surah iaitu al-Jin, al-Alaq, al-Kafirun, al-Ikhlash, al-Falaq, dan al-Nas.
7. Pembukaan dengan pertanyaan (الاستفتاح بالاستفهام). Ia sama ada dalam bentuk pertanyaan positif (al-Dahr, al-Naba', al-Ghasiyah dan Al-Maun) mahupun pertanyaan negatif (al-Insyirah dan al-Fil).
8. Pembukaan dengan do'a (الاستفتاح بالدعاء). Ia terdapat dalam 3 surah iaitu al-Muṭaffifin, al-Humazah dan al-Lahab.
9. Pembukaan dengan alasan (الاستفتاح بالتعليل). Pembukaan jenis ini hanya terdapat dalam surah Qur'ish.
10. Pembukaan dengan huruf muqatta'ah atau hijaiyah (الاستفتاح بحروف التهجي). Ia akan dihuraikan dalam sub topik di bawah.

4.0 HURUF MUQATTA'AH

Terdapat 29 surah dimulakan dengan huruf muqatta'ah. Ia melibatkan 14 huruf tanpa diulang iaitu ح - ر - س - ص - ط - ع - ق - ك - ل - م - ن

²صله سحرًا من قطعك¹ atau أَنْصَحُ حَكِيمٌ قَاطِعٌ لَهُ سِرٌّ - ه - ي

Jika dikira yang berulang-ulang, maka jumlahnya 78 huruf. Ini kerana huruf Kaf dan Nun masing-masing dipakai sekali sahaja, huruf-huruf Ain, Ya, Ha dan Qaf dipakai dua kali. Huruf Sad dipakai tiga kali, huruf Ta' empat kali, huruf Sin lima kali, huruf Ra' enam kali dan huruf Ha tujuh kali. Huruf Alif dan Lam masing-masing dipakai 13 kali, dan yang paling banyak ialah huruf Mim yang dipakai sehingga 17 kali.

Penggunaan huruf tersebut boleh dibahagikan kepada lima kelompok berikut:

1. Dibuka dengan satu huruf, iaitu dalam surah Sad, Qaf dan al-Qalam.
2. Dibuka dengan dua huruf. Ia terdapat dalam 10 surah iaitu Ghafir, Fussilat, al-Syura, al-Zukhruf, al-Dukhan, al-Jathiyah, al-Ahqaf (tujuh surah ini dinamakan hawamim), Ṭaha طه , al-Naml نمل dan Yasin يس
3. Dibuka dengan tiga huruf. Ia terdapat dalam 13 surah. Enam surah dimulakan dengan Alif Lam Mim (الم) iaitu al-Baqarah, Ali Imran, al-Ankabut, al-Rum, Lukman, al-Sajdah. Lima surah dengan Alif Lam Ra (الر) iaitu Yunus, Hud, Yusuf, Ibrahim, al-Hijr. Dua surah dengan Ta Sin Mim (طسم) iaitu al-Syuara' dan al-Qasas.
4. Dibuka dengan empat huruf dalam dua surah iaitu al-A'raf (المص) dan al-Ra'd (الر)
5. Dibuka dengan lima huruf. Hanya satu surah iaitu surah Maryam (كهيعص).³

4.1.0 Pendapat Ulama Tentang Makna Huruf Muqatta'Ah

Secara umumnya, ia boleh dibahagikan kepada dua pendapat yang utama iaitu:

- a) Makna huruf tersebut tersembunyi kerana merupakan rahsia yang hanya diketahui oleh Allah. Ia termasuk ayat-ayat mutasyabihat. Antara mereka yang

¹ Al-Zarkasyi (1957), *op.cit.*, h. 167.

² Mansur, Abdul Qadir Muhammad (2002), *Mausu'ah Ulum al-Quran*, Halab: Dar al-Qalam al-Arabiyy, h. 269.

³Ada yang memasukkan surah al-Syura dalam kategori 5 huruf. Lihat Muhammad Bakar Ismail (1999), *Dirasat fi Ulum al-Quran*, c.2, Kaherah: Dar al-Manar, h. 205.

berpendapat begini ialah Abu Bakr, Umar, Uthman, Ali, Ibn Mas'ud, Amir al-Sya'bi, Sufyan al-Thauri, al-Rabi' bin Khathim dan Ibn Hibban.¹

Al-Suyuti sendiri menganggap pendapat ini sebagai pendapat yang terpilih sambil menyatakan Ibnu Al-Munzir meriwayatkan ketika Al-Sya'bi ditanya tentang pembukaan-pembukaan surat ini beliau berkata:²

"إِنَّ لِكُلِّ كِتَابٍ سِرًّا وَإِنَّ سِرَّ هَذَا الْقُرْآنِ فَوَاتِحُ السُّورِ"

Dalam al-Burhan diriwayatkan beliau mengatakan: "Ya antara perkara mutasyabihat yang kita beriman dengan zahirnya dan serahkan ilmu tentangnya kepada Allah Azza wajalla."³

Abu Bakar r.a. juga diriwayatkan pernah berkata:⁴

"فِي كُلِّ كِتَابٍ سِرٌّ وَسِرُّهُ فِي الْقُرْآنِ أَوَائِلُ السُّورِ"

Ertinya: "Pada setiap kitab ada rahsia dan rahsiannya dalam Al-Qur'an ialah permulaan surahnya."

b) Huruf-huruf tersebut dapat diketahui dan difahami oleh mereka yang mendalam ilmu pengetahuannya. Mereka yang berpegang dengan pendapat ini mengemukakan berbagai pendapat bagi menerangkan maksud dan hikmah di sebalik huruf-huruf tersebut.⁵ Al-Razi sendiri mengemukakan 21 pendapat ulama tentang maksud huruf tersebut.⁶ Sehingga kini kajian-kajian masih dijalankan sekaligus menambah makna-makna yang baru terhadap apa yang telah dirintis oleh mereka yang terdahulu. Sebahagian pendapat adalah seperti berikut:

1. Ia adalah nama dari nama-nama Allah Ta'ala atau sifatNya. Ia pendapat Salim bin Abdullah dan Al-Suddy yang bersumber dari Ibnu Abbas r.a. yang menerangkan alif lam mim sebagai alif (Ana) lam (Allah), mim (a'lamu), alif lam ra, "Aku Allah melihat" dan seumpamanya. Kata Ali bin Abi Talib r.a. "Huruf muqatta'ah dalam al-Quran ialah nama Allah al-

¹ Ibn Kathir, Abu al-Fida' Ismail bin Umar (1999), *Tafsir al-Quran al-Azim*, tahqiq Sami bin Muhammad Salamah, j.1, c.2, Riyad: Dar Tayyibah, h.156.

² Al-Suyuti (1974), *op.cit.*, h.24.

³ Al-Zarkasyi (1957), *op.cit.*, h.173.

⁴ *Ibid.*

⁵ Ibn Kathir (1999), *op.cit.*, h.156-157.

⁶ Lihat al-Razi, Muhammad bin Umar bin al-Hasan bin al-Husain (1420), *Mafatih al-Ghaib-al-Tafsir al-Kabir*, c.3, Beirut: Dar Ihya' al-Turath al-Arabiy, j.2, h. 252-254.

- A'zam.¹ Berdasarkan kerangka ini, sebahagian berpendapat huruf-huruf tersebut jika disambung jadilah ia nama-nama Allah seperti al-Rahman, daripada - ن - حم - الر . Berkata Ibn Abbas r.a: “ طسم، الم dan yang seumpamanya adalah sumpah yang Allah bersumpah dengannya dan merupakan nama-nama Allah juga.”²
2. Ia adalah nama-nama surah. Ia pendapat Abdurrahman bin Zaid bin Aslam.³ Menurut al-Razi, ia pendapat kebanyakan mutakallimin.⁴
 3. Ia adalah nama-nama al-Quran menurut pendapat al-Kalbi, al-Suddi dan Qatadah.⁵
 4. Isyarat mengenai masa keberadaan kaum yang diterangkan dalam surat tersebut. Misalnya alif masa satu tahun, lam 30 tahun dan mim 40 tahun. Pendapat yang agak ganjil ini dikaitkan kepada Abu al-Aliyah.⁶
 5. Menjadi cabaran dan i'jaz. Ia untuk menunjukkan kepada bangsa Arab akan kelemahan mereka. Meskipun Al-Qur'an tersusun dari huruf-huruf ejaan yang mereka kenal, sebahagiannya datang dalam Al-Qur'an dalam bentuk satu huruf sahaja dan juga dalam bentuk yang tersusun dari beberapa huruf, namun mereka tidak mampu membuat kitab yang dapat menandinginya. Ia pendapat al-Farra', Qutrub, al-Mubarrid, al-Zamakhshari, al-Baidawi, Ibn Taimiyah, al-Mizzi rhm dan lain-lain. Mereka menghuraikan cabaran Al-Qur'an diturunkan dalam bahasa mereka sendiri. Tetapi, mereka tidak mampu membuat kitab yang menyerupainya. Hal ini menunjukkan kelemahan mereka di hadapan Al-Qur'an dan membuat mereka tertarik untuk mempelajarinya.⁷
 6. Ia mewakili seluruh huruf hijaiyah.⁸

¹ Ibn Atiyyah, Abdul Haq bin Ghalib bin Abdul Rahman (1422), *al-Muharrir al-Wajiz fi Tafsir al-Kitab al-Aziz*, tahqiq Abdul Salam Abd al-Syafi Muhammad, j.1, Beirut: Dar al-Kutub al-Ilmiyah, h. 182.

² Al-Tabari, Muhammad bin Jarir bin Yazid Abu Ja'afar (2000), *Jami' al-Bayan fi Ta'wil al-Quran*, tahqiq Ahmad Muhammad Syakir, j.1, Beirut: Muassasah al-Risalah, h.207.

³ Ibn Kathir (1999), *op.cit.*, h. 157.

⁴ Al-Razi (1420), *op.cit.*, h. 252.

⁵ *Ibid.*, h. 253.

⁶ *Ibid.*

⁷ Zarzour, Adnan Muhammad (2005), *Ulum al-Quran wa I'jazuhu*, Amman: Dar al-A'lam, h. 235; Redha, Muhammad Rashid bin Ali (1990), *Tafsir al-Quran al-Hakim-Tafsir al-Manar*, Kaherah: al-Haiah al-Misriyah al-Amah li al-Kitab, j.1, h.103.

⁸ Zarzour (2005), *op.cit.*, h.239.

7. Ia merupakan tanbih bagi Nabi SAW kerana mungkin pada suatu ketika Nabi dalam keadaan sibuk, maka Allah menyuruh Jibril untuk memberikan perhatian terhadap apa yang disampaikan kepadanya. Bagaimanapun pandangan ini dikatakan kurang tepat termasuk oleh Rashid Redha kerana Rasul sebagai utusan Allah dan yang terus-menerus merindukan wahyu tidak perlu diberi peringatan.
8. Peringatan (tanbih) kepada orang-orang Arab agar mereka tertarik mendengarnya dan hati mereka menjadi lunak kepadanya.¹
9. Tanbih kepada musyrikin Makkah dan Ahli Kitab Madinah, kerana orang-orang kafir apabila Nabi SAW membacakan Al-Qur'an mereka saling mengajak untuk tidak mendengarnya sebagaimana dinyatakan dalam surat Fussilat ayat 26.
10. Untuk mengisyaratkan bahawa Al-Quran itu diturunkan dari Allah dalam bahasa Arab yang tersusun dari huruf-huruf abjad. Ia bukan rekaan Nabi Muhammad SAW.
11. Menunjukkan terputusnya sesuatu kalam dan dimulakan kalam yang lain.
12. Pujian Allah terhadap diriNya sendiri.
13. Allah bersumpah dengannya kerana kemuliaan dan kelebihan huruf tersebut, demikian kata al-Akhfash.²
14. al-Zamakhsyari berpandangan, pada huruf-huruf tersebut terdapat rahsia yang halus daripada rahsia i'jaz Qur'ani yang menarik.³

5.0 PANDANGAN NOLDEKE

Dalam bukunya *Geschichte des Qorans*, Noldeke menafikan bahawa huruf-huruf tersebut daripada al-Qur'an. Dengan kata lain ia bukan dari al-Qur'an yang asal. Beliau mendakwa ia adalah ringkasan nama mereka yang menulis al-Qur'an yang terdapat pada mushaf orang Islam yang awal sebelum adanya mushaf Uthmani. Ia adalah tanda atau simbol kepada pemilik mushaf tersebut.⁴

Contohnya:

الر	: al-Zubair
الم	: al-Mughirah

¹ *Ibid.*, h. 241.

² Al-Razi (1420), *op.cit.*, h. 254.

³ al-Zamakhsari, Mahmud bin Amru bin Ahmad (1407), *al-Kasshaf an Haqaiq Ghawamid al-Tanzil*, c.3, Beirut: Dar al-Kitab al-Arabiyy, j.1, h.29-30

⁴ Nöldeke, Theodor (2004), *Tarikh al-Qur'an*, terj. Georges Tamer, Beirut: Konrad Adenaur Stiftung, h. 303.

طه	: Talhah
حم، ن	: Abdur Rahman

Buhl dan Hirschfeld¹ berpegang kuat kepada pendapat yang dikemukakan oleh Noldeke itu dan bersemangat mempertahankannya walaupun Noldeke sendiri dikatakan menarik balik pendapatnya itu.² Hirschfeld melakukan sedikit transformasi terhadap pandangan asal gurunya. Beliau meringkaskan lagi setiap huruf tersebut supaya mempunyai nama dan makna tersendiri.³

ال	: Alif lam ta'rif
م	: al-Mughirah
ص	: Hafsah
ر (ز)	: al-Zubair
ك	: Abu Bakr
هـ	: Abu Hurairah
ن	: Uthman
ط	: Talhah
س	: Saad bin Abi Waqqas
ح	: Huzaifah
ع	: Umar / Ali / Ibn Abbas / Aisyah
ق	: al-Qasim bin Rabi'ah

Taha Husin juga terikut-ikut dengan pendapat ini apabila beliau menyatakan "...terdapat topik lain yang wajib aku ingatkan kepada kamu iaitu persoalan huruf arab yang tidak difahami ini yang bermula di awal sebahagian surah seperti عسق، حم، كهيعص، طس، أله، ألم، dan lain-lainnya.⁴ Maka kalimah-kalimah ini boleh jadi sebagai suatu tanda untuk membezakan antara beberapa mushaf

¹ Dalam Subhi Saleh (2000), *Mabahith Fi 'Ulüm Al-Qur'an*, c. 24. Beirut: Dār al-'Ilm Li al-Malayin, h. 242.

² Lihat Noldeke (2004), *op.cit.*, h. 303 dan 307.

³ Hirschfeld (1902), *New Researches into the Composition and Exegesis of the Qoran*, Asiatic Monographs, London, h. 142 dlm Subhi Salleh (2000), *op.cit.* h. 242.

⁴ Arafah, Muhammad Ahmad (1986), *Naqd Mataain fi al-Quran al-Karim*, c.2, Kaherah: Maktabah al-Zahra', h. 7-8.

yang terdapat di kalangan orang Arab. Contohnya كهيحص tanda bagi mushaf Ibn Mas'ud, حم عسق tanda bagi mushaf Ibn Abbas, طس tanda bagi mushaf Ibn Umar, dan demikianlah seterusnya. Kemudian ia berterusan sepanjang zaman dan akhirnya jadilah ia (sebahagian daripada) al-Qur'an."¹

Bagi Sadeq al-Naihoum² pula, huruf muqatta'ah dalam al-Qur'an ialah tanda bagi mazhab Kabbalah.³ Ia suatu frasa bagi sistem latihan tarbiah yang diikuti oleh murid dalam melalui jalan-jalan ke arah maqam yang mereka usahakan untuk mencapainya. Setiap huruf menunjukkan kepada laluan tersebut.⁴

J.A. Bellamy mengakui kesilapannya dalam satu tulisan tentang pentafsiran huruf muqatta'ah termasuk mengatakannya sebagai ringkasan kepada basmalah. Sebelumnya, beliau memandang remeh apa yang telah dihuraikan oleh ahli tafsir dan ahli bahasa. Beliau berkata "...patut ditunjukkan bahawa orientalis terkenal, Noldeke telah mencadangkan pada kurun ke 19 bahawa huruf muqatta'ah adalah ringkasan bagi nama-nama penulis surah."⁵

Pandangan Noldeke ini dipercayai bukanlah ideanya yang asal. Beliau hanya menyalin daripada tuan-tuan guru beliau. Setelah disoroti, idea sebegitu pernah dikemukakan oleh orientalis yang jauh lebih senior daripadanya seperti Jacob Golius (m.1667)⁶ dan George Sale (m.1736).¹

¹ Al-Mutiri, Abdul Muhsin bin Zain (2006), *Da'awa al-Ta'inin fi al-Quran al-Karim fi al-Qarn al-Rabi' Ashr al-Hijri wa al-Radd 'Alaiha*, Beirut: Dar al-Basyair al-Islamiyyah, h.260.

² Penulis, jurnalis, sasterawan dan failosuf Libya. Lihat http://en.wikipedia.org/wiki/Sadeq_Naihoum

³ Satu mazhab sufi Yahudi yang mentafsirkan kitab suci mereka berdasarkan andaian bahawa setiap kalimah dan huruf mempunyai makna yang tersembunyi. Mazhab ini berkembang pada kurun ke 7 sehingga 18 masihi. Lihat Nassar, Husin Muhammad et al. (2010), *Al-Mausuah al-Arabiah al-Muyassarah*, Beirut: al-Maktabah al-Asriah, h.2539.

⁴ Mustafa Baju (2012), *Al-Ilmaniyyun al-'Arab wa Mauqifuhum min al-Islam*, Kaherah: al-Maktabah al-Islamiah, h.176.

⁵ Ali, Muhammad Mohar (2000), *Mazaim al-Mustashriqin haul al-Quran al-Karim*, Madinah: Mujamma' al-Malik Fahd li Tiba'ah al-Quran al-Karim, h.30.

⁶ Jacob Golius (1596-1667) seorang orientalis Belanda dan ahli matematik. Hasil kerja terpenting beliau ialah *Lexicon Arabico-Latinum* (Leiden, 1653), yang mana berasaskan kepada *Sihah* oleh Al-Jauhari. Lihat http://en.wikipedia.org/wiki/Jacobus_Golius dan <http://www.iranicaonline.org/articles/golius>

Bagi Sale, meskipun berbagai tafsiran berkaitan huruf muqatta'ah dikemukakan, beliau mengatakan tiada satupun dari banyak telahan tersebut lebih munasabah daripada apa yang dikemukakan oleh Golius, yang melontarkan idea bahawa ia pada asalnya dimasukkan oleh penyalin-penyalin manuskrip, dan ia mewakili frasa *Amar li Muhammad* atau dengan perintah Muhammad (bagi kalimah A-L-M).² Sebagaimana juga lima huruf awalan surah ke 19 (Maryam) seolah-olah ditulis oleh pendeta penyalin Yahudi bagi kalimah *koh yaas* (كه يعص) yang bermaksud, "Demikianlah dia perintahkan."³

Begini juga John Medows Rodwell (m.1900),⁴ dalam *Korannya* meneka bahawa ia mungkin huruf-huruf awal atau tanda kepada pemilik manuskrip surah-surah yang dikompailkan oleh Zaid.⁵

Tujuan Noldeke dan rakan-rakannya berpendapat sedemikian kerana mereka mahu mengesahkan bahawa nas al-Qur'an yang ada kini bukanlah seratus peratus asli. Ada penambahan dan pengurangan. Ada tokoh tambah. Inilah yang menjadi pegangan utama mereka sehingga cuba mencari apa sahaja yang boleh dijadikan modal. Noldeke sendiri meletakkan di dalam bukunya tajuk dan isu-isu sensasi dan sensitif seperti asal basmalah, bahagian al-Qur'an yang bukan asal al-Qur'an, bahagian al-Qur'an yang hilang, susunan ayat dan surah, asal-usul perkataan seperti syahadah dan lain-lain.⁶

¹ Pada tahun 1734 M, George Sale berjaya menghasilkan terjemahan al-Qur'an yang berjudul *The Alcoran of Mohammad : Translation from the Original Arabic* sebanyak dua jilid dan diterbitkan di London. Terjemahan ini dianggap sebagai karya terjemahan awal terbaik di dunia dalam bahasa Inggeris. Antara kelebihanannya ialah tafsiran Sale berdasarkan kepada para mufassirin terutama al-Baidawi. Lihat Dadan Rusmana (2006), *al-Quran dan Hegemoni Wacana Islamologi Barat*, Bandung: Pustaka Setia, h. 88.

² E.M. Wherry (1973), *A Comprehensive Commentary on The Quran : Comprising Sale's Translation and Preliminary Discourse*, Osnabrück: Otto Zeller Verlag, h.293.

³ *Ibid.*, h.102

⁴ J.M. Rodwell menerbitkan terjemahan al-Qur'an pada tahun 1861 M dan berusaha menyusun surah-surah al-Qur'an berdasarkan kronologi penurunannya.

⁵ *Ibid.*

⁶ Lihat Noldeke (2004), *op.cit.*, h. 7, 8, 54, 104, 155, 210 dan 309.

Ia selari dengan pandangan kebanyakan orientalis bahawa al-Qur'an adalah karangan dan susunan Muhammad. Muhammad menceduk dan mengubahsuaikannya daripada kitab samawi terdahulu.

Beliau juga mahu menyamakan al-Qur'an setaraf dengan kitab-kitab agama yang lain khususnya Bible, yang diakui telah mengalami banyak perubahan.¹

6.0 KRITIKAN

Sebagai respons kepada pendapat Noldeke itu, dikemukakan apa yang disebutkan oleh Abu Laylah, iaitu:

- a. Zaid r.a. tidak mengumpul al-Qur'an dari naskhah-naskhah yang sempurna tetapi menghimpunkannya dari berbagai bahan seperti tulang-belulang, pelepah kurma, papan batu. Maka bahan manakah yang mengandungi huruf-huruf ini?
- b. Pandangan ini tidak disandarkan kepada apa-apa atau mana-mana dalil atau riwayat yang sahih, malah riwayat daif sekalipun.
- c. Orientalis tidak dapat menjawab persoalan penting kenapa diletakkan huruf-huruf tersebut di awal surah tertentu sahaja dan kenapa dalam bilangan tersebut?
- d. Huruf-huruf tersebut tidak selari dengan nama-nama yang dicadangkan mereka. Selain itu, nama-nama Sahabat yang dicadangkan itu juga tidak dikenali sebagai pemilik mushaf, malah meminggirkan Sahabat-sahabat yang masyhur dalam lapangan tersebut seperti Ibn Mas'ud, Ali bin Abi Talib, Ubay bin Kaab rhm dan lain-lain.
- e. Cara tersebut tidak *makruf* (biasa) di kalangan masyarakat arab. Ia bukan adat mereka dalam pendokumenan syair dan ucapan.²

Selain itu, Blachere, O. Loth dan Bauer menganggap sangat mustahil kalau orang-orang yang terkenal dengan kezuhudan dan ketaqwaannya seperti yang disebutkan nama-nama mereka itu oleh Noldeke memasukkan unsur-unsur bukan al-Qur'an ke dalam kitab suci. Bagi Blachere sendiri, tidak masuk akal dalam apa keadaan sekalipun jika pemilik-pemilik mushaf tersebut meletakkan dalam salinan mereka huruf-huruf awal nama mereka.³

¹ Sebagai contoh, Ahmed Deedar meletakkan tajuk '50 Ribu Kesalahan Ketara Dalam Bible' dalam bukunya *The Choice*. Lihat Ahmed Deedar (2004), *The Choice-Debat Islam & Kristian*, j.1 & 2, Kuala Lumpur: Jasmin Enterprise, h. 261.

² Abu Laylah, Muhammad Muhammad (2002), *al-Qur'an al-Karim min al-Manzur al-Istishraqiy Dirasah Naqdiyyah Tahliliyyah*, Kaherah: Dar al-Nashr li al-Jamiat, h. ١٣٠.

³ Le Coran, Introduction, h. 148 dlm Subhi (2000), *op.cit.*, h. 242.

Subhi Saleh menambah, bahawa tidak ada justifikasi bagi Ubai, Ali atau Ibn Mas'ud rhm untuk mengabadikan nama mereka dengan huruf awalan dalam mushaf kerana dibimbangi ada persaingan dalam menyalin dan mengumpulkan al-Qur'an.¹

7.0 PENUTUP

Walaupun berbagai pandangan ulama dilontarkan tentang huruf muqatta'ah tersebut, namun tidak ditemui pula pandangan yang selari dengan apa yang dikemukakan oleh Noldeke. Justeru dakwaan Noldeke bahawa huruf-huruf tersebut bukan daripada al-Quran tertolak sama sekali. Begitu juga usaha anak murid dan pengikut beliau yang cuba mengubahsuai dan mewajarkan pandangannya juga tidak berpaksikan kepada kebenaran. Pandangan ulama Islam walaupun adakalanya agak aneh namun ia bertitik tolak dari hati yang ikhlas dan untuk menzahirkan keagungan al-Quran. Sebaliknya pandangan orientalis lahir dari hasrat untuk mencari kelemahan dan kekurangan al-Quran. Sebarang usaha transformasi yang dilakukan wajar berpaksikan kepada kebenaran dan tidak keluar dari kewarasan aqliah. Al-Qur'an tetap akan terus terpelihara dan terjamin sampai hari kiamat kerana ia benar-benar wahyu dari Allah SWT dan bukannya hasil produk buatan manusia.

¹ *Ibid.*

REFERENCES

- A. Muin Umar (1978), *Orientalisme dan Studi Tentang Islam*, Jakarta: Penerbit Bulan Bintang.
- Abdullah Darraz (1985), *al-Naba' al-'Azim*, Doha: Dar al-Thaqafah.
- Abu Laylah, Muhammad Muhammad (2002), *al-Qur'an al-Karim Min al-Manzur al-Istishraqiy Dirasah Naqdiyyah Tahliliyyah*, Kaherah: Dar al-Nashr li al-Jamiat.
- Ahmed Deedat (2004), *The Choice-Debat Islam & Kristian*, j.1&2, Kuala Lumpur: Jasmin Enterprise.
- Ali, Muhammad Mohar (2000), "Mazaim al-Mustashriqin haul al-Quran al-Karim" (Kertas Seminar 'Inayat al-Mamlakah al-Arabiyyah al-Sa'udiyah Bi Al-Qur'an al-Karim Wa 'Ulumihi, anjuran Mujamma' al-Malik Fahd Li Tiba'ah al-Mushaf al-Sharif di Madinah pada 30-3 September 2000).
- Al-Ibrahim, Musa Ibrahim (1996), *Buhuth Manhajiyah Fi 'Ulum al-Quran*, Amman: Dar Ammar.
- Al-Mutiri, Abdul Muhsin bin Zain (2006), *Da'awa al-Ta'inin fi al-Quran al-Karim fi al-Qarn al-Rabi' Ashr al-Hijri wa al-Radd 'Alaiha*, Beirut: Dar al-Basyair al-Islamiyyah.
- al-Razi, Muhammad bin Umar bin al-Hasan bin al-Husain (1420), *Mafatih al-Ghaib-al-Tafsir al-Kabir*, c.3, Beirut: Dar Ihya' al-Turath al-Arabiyy.
- al-Suyuti, Jalaluddin 'Abd Rahmān bin Abū Bakr (1974), *al-Itqan Fi 'Ulūm Al-Qur'ān*, Kaherah: al-Haiah al-Misriyyah al-Aamah Li al-Kitab.
- al-Tabari, Muhammad bin Jarir bin Yazid Abu Ja'afar (2000), *Jami' al-Bayan fi Ta'wil al-Quran*, tahqiq Ahmad Muhammad Syakir, j.1, Beirut: Muassasah al-Risalah.
- al-Zamakhshari, Mahmud bin Amru bin Ahmad (1407), *al-Kasshaf an Haqaiq Ghawamid al-Tanzil*, c.3, Beirut: Dar al-Kitab al-Arabiyy.
- al-Zarkashi, Badruddin Muhammad bin 'Abdullah (1957), *al-Burhān Fi 'Ulūm Al-Qur'ān*, Beirut: Dār al-Ma'rifah.
- Arafah, Muhammad Ahmad (1986), *Naqd Maṭāain fi al-Quran al-Karim*, c.2, Kaherah: Maktabah al-Zahra'.
- Badawi, Abd al-Rahman (1993), *Mausu'at Mustashriqin*. Beirut: Dar al 'Ilm lil al Malayin.
- Dadan Rusmana (2006), *al-Quran dan Hegemoni Wacana Islamologi Barat*, Bandung: Pustaka Setia.
- E.M. Wherry (1973), *A Comprehensive Commentary on The Quran : Comprising Sale's Tranlation and Preliminary Discourse*, Osnabrück: Otto Zeller Verlag.
- Hassan, Muhammad Khalifah (2006), "Dirasah al-Qur'an al-Karim inda al-Mustashriqin fi Dawi Ilmi Naqd al-Kitab al-Muqaddas" (Kertas Seminar

al-Qur'an al-Karim fi al-Dirasat al-Istishraqiyyah di Arab Saudi, 7-9 November 2006).

http://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Cutler_Torrey

http://en.wikipedia.org/wiki/Friedrich_Zacharias_Schwally

http://en.wikipedia.org/wiki/Jacobus_Golius

http://en.wikipedia.org/wiki/Sadeq_Naihoum

http://en.wikipedia.org/wiki/Theodor_N%C3%B6ldeke

http://goliath.ecnext.com/coms2/gi_0199-1544012/Theodor-Noldeke-Father-of-Qur.html

<http://www.iranicaonline.org/articles/golius>

Ibn Atiyyah, Abdul Haq bin Ghalib bin Abdul Rahman (1422), *al-Muharrir al-Wajiz fi Tafsir al-Kitab al-Aziz*, tahqiq Abdul Salam Abd al-Syafi Muhammad, j.1, Beirut: Dar al-Kutub al-Ilmiyah.

Ibn Kathir, Abu al-Fida' Ismail bin Umar (1999), *Tafsir al-Quran al-Azim*, tahqiq Sami bin Muhammad Salamah, j.1, c.2, Riyad: Dar Tayyibah.

Mansur, Abdul Qadir Muhammad (2002), *Mausu'ah Ulum al-Quran*, Halab: Dar al-Qalam al-Arabiy.

Muhammad Bakar Ismail (1999), *Dirasat fi Ulum al-Quran*, c.2, Kaheerah: Dar al-Manar.

Mustafa Baju (2012), *Al-'Ilmaniyyun al-'Arab wa Mauqifuhum min al-Islam*, Kaheerah: al-Maktabah al-Islamiah.

Nassar, Husin Muhammad et al. (2010), *Al-Mausuah al-Arabiah al-Muyassarah*, Beirut: al-Maktabah al-Asriah.

Nöldeke, Theodor (2004), *Tarikh al-Qur'an*, terj. Georges Tamer, Beirut: Konrad Adenaur Stiftung.

Redha, Muhammad Rashid bin Ali (1990), *Tafsir al-Quran al-Hakim-Tafsir al-Manar*, Kaheerah: al-Haiah al-Misriyah al-Amah li al-Kitab.

Subhi al-Saleh (2000), *Mabahith Fi 'Ulum Al-Qur'an*, c. 24. Beirut: Dār al-'Ilm Li al-Malayin.

Zarzour, Adnan Muhammad (2005), *Ulum al-Quran wa I'jazuhu*, Amman: Dar al-A'lam.